

L'espai postconvergent

«Cal que l'independentisme arrasi en unes eleccions catalanes. I per fer això només se m'acut una persona»

Fa deu o quinze anys el dilema, per a alguns, era si l'independentisme s'havia de promoure "fora del sistema" o "dins del sistema". No era una decisió fàcil, però al final totes dues pulsions van fer el seu efecte: després de Pujol, Mas no va poder resistir l'evolució de CDC cap a l'independentisme. Per dues raons: la primera, perquè l'ERC de Carod-Rovira estava començant a fer aflorar un afartament generacional amb el paternalisme pujolià d'"el nostre mal no vol soroll" i "a poc a poc i bona lletra". L'altra, perquè la gent més jove de dins de CDC va començar a empènyer la direcció del seu partit cap a plantejaments més valents i més sincers.

Passat el temps, m'adono que tenien tanta raó "els de fora" com "els de dins", i que la transformació ha estat inevitable: també Cambó hauria hagut de prendre nota de Macià, i li hauria anat tot molt millor (no del personatge, sinó de l'atmosfera que l'acompanyava). Mas, al cap i a la fi, va saber veure a temps que el discurs de la "prudència" mal entesa ja no era creïble. Ja no el comprava ningú, o com a mínim la gent més inquieta. Ni a dins, ni a fora.

Ara que sembla que els papers s'hagin invertit, i que el paternalisme hiperprotector vingui de part d'ERC, allò que queda de l'"espai convergent" és una barreja estranya. Per una banda, alguns ja no es consideren "espai postconvergent" sinó que reivindiquen el seu dret a començar de zero amb una identitat totalment nova i neta. És més: entre ells, molts passen a l'actitud "anticonvergent" o al·lèrgica a qualsevol persona o missatge proper a aquella formació o al PDeCAT (la qual cosa, sense que se n'adonin, acaba esdevenint encara més sospitosa que no pas l'assumpció natural de la història recent d'aquest país). I després hi ha els convergents estructurals, els que no han mutat, o que tenen tan arrelada l'actitud moderada i prudentíssima que ves que un dia d'aquests no acabem veient Marta Pascal fent-se d'Esquerra Republicana. En resum, i fora bromes: la confusió és total.

Aquesta confusió no deixa de ser el dolorós despertar d'un col·lectiu que, havent estat "pal de paller" del nacionalisme, ara té dret a intentar esdevenir el "pal de paller" de l'independentisme com de fet ja ho ha vingut essent (encara que sigui de forma fràgil) pel que fa a les majories al Parlament. I quina funció de pal de paller és més efectiva, o creïble, o eixampladora, o constructiva o eficaç?: la que demana calma i peixos al cove, i tornar a començar de zero atès que (com diu ERC) la cosa no ha funcionat bé i cal eixamplar la base a banda i banda amb calma i amb bons aliments? O bé la que, més propera a Puigdemont, considera que no hi ha res a eixamplar quan s'ofereix un cor pansit?

Jo sóc més de la segona tesi, i la considero infinitament més pragmàtica pel que fa a l'actitud, a la filosofia, al missatge central. El problema és que amb l'actitud no n'hi ha prou. Aquesta opció, aquest col·lectiu (diguem-ne Waterloo) encara ha de demostrar moltes coses. És a dir: si realment s'aposta per tornar-hi, per millorar la jugada, per reivindicar els èxits judicials recents a Europa, per no renunciar als principis mínims i per establir una negociació dura amb l'Estat i amb la UE (i això inclou no llençar la carta de la unilateralitat), on és la formació que ho articuli? On s'ha de dirigir la gent que hi creu? A l'ANC? A la Crida? A Primàries? A Òmnium? A Junts per Catalunya, que no és ni un partit? I quan ens hi posem, i com? I amb quin full de ruta, encara que no hagi de ser tot a curt termini? On és el nou SNP català que, sabent-se adaptar a les circumstàncies (com fa la gent madura), sap posar imaginació i valentia davant de cada circumstància? Existeix? Existirà?

La meva previsió és la següent: que l'acte de Perpinyà no serà cap broma. Això, primera. Segona: que tampoc no era cap broma el manifest d'aquest cap de setmana dels intel·lectuals

d'esquerres a l'Ateneu donant suport a Puigdemont. Tercera, que possiblement l'articulació d'un nou espai polític no serà per cap via d'herència testamentària sinó per la via del trencament amb les estructures vigents. És a dir, que ja no funcionem en termes d'hereus i pubilles, sinó de fadrísters que s'han de buscar la vida. I que, per tant, no sé si cal que hi hagi poders territorials establerts (com no li van caldre a Macià) per fundar una agrupació electoral.

I més coses sé: sé que no hi ha cap pragmatisme independentista de pa sucat amb oli que pugui obviar l'1-O o el 27-O. Que no hi ha cap relat que agunti un "de sobte tot era només un somni", o més exactament, "un malson", o encara pitjor, "un desafortunat malentès". Que la factura que estan pagant els presos polítics i els exiliats (i la que hem pagat els ciutadans que vam anar a votar i que vam rebre la humiliació del 155) no pot ser la de les amnèsies discrecionals i a conveniència. Que al meu pare no el va pegar cap agent de l'ordre públic, sinó un policia que en aquell moment actuava com a força d'ocupació. Que la llei, feta a una determinada mida, no ens ha de treure la visió sobre el conjunt i sobre la realitat. Que no hem arribat fins aquí per aconseguir cap traspàs de Rodalies ni cap reforma estatutària (ni cap joguina que "aconsegueixin els bascos"), i que a la taula de negociació hi anem a parlar de si se'ns respecta com a nació o no. De si aquest conflicte té solució o no. De si Espanya té solució o no (i m'estalvio el spoiler).

L'independentisme ha fet moltes coses malament, sí, però ja ha tingut molt de temps per a l'autocrítica. Cal que sàpiga què vol fer, també, davant de l'eventual (i previsible) fracàs d'aquestes converses. De moment, està clar el que fa l'exili: guanyar batalles judicials i posar Espanya (i Europa) davant del mirall. Sense menystenir ningú, ara falta saber què farem a Catalunya. D'entrada, només se m'acut que l'independentisme arrasi en unes eleccions catalanes. I, en segon lloc, per fer això només se m'acut una persona.